

T.C.
DANIŞTAY

10. Daire

Esas No: 2021/72

Karar No: 2021/86

Karar Tarihi: 20-01-2021

**MANEVİ TAZMİNAT İSTEMİ - İDARİ GÖZETİM SÜRECİNİN ERZURUM
VALİLİĞİ İŞLEMLERİYLE DEVAM ETTİĞİ - ZARARI SON OLARAK
DOĞURAN İDARİ UYUŞMAZLIĞI ÇÖZÜMLEMEYE YETKİLİ İDARE
MAHKEMESİ OLAN ERZURUM İDARE MAHKEMESİ OLDUĞU**

ÖZET: Doğduğu ileri sürülen zararların, davacının idari gözetim altında bulunması gerektiği değerlendirilmesiyle geri gönderme merkezinde tutulması sonucunu doğuran işlemlerden kaynaklandığı, bu süreç Hatay Valiliğince tesis edilen işlemle başlamakta ise de, idari gözetim sürecinin Erzurum Valiliği işlemleriyle devam ettiği ve davacı tarafından idari gözetim altında tutulduğu süreler için maddi ve manevi tazminat istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmış olup; idari gözetim süreci farklı valiliklerce yapılan değerlendirmeler ve alınan kararlarla devam etse de bu sürecin yapılacak yargılama bakımından birbirinden ayrı olarak değerlendirilemeyeceği dikkate alındığında, idari işlemten kaynaklanan tam yargı davası niteliğindeki uyuşmazlığın görüm ve çözüm yerinin, ileri sürülen zararı son olarak doğuran idari uyuşmazlığı çözümlemeye yetkili idare mahkemesi olan Erzurum İdare Mahkemesi olduğu sonucuna varılmıştır.

(2577 S. K. m. 14, 15, 36) (2576 S. K. m. 1, 5, 6) (6458 S. K. m. 57)

DAVANIN ÖZETİ: Rusya Federasyonu vatandaşı olan davacının, 09/05/2016 tarihinden 10/05/2017 tarihine kadar haksız ve hukuka aykırı olarak idari gözetim altında tutulduğu ve bu sürede kötü muameleye maruz kaldığı ileri sürülerek uğranıldığı iddia edilen zarara karşılık, 18.243,00 TL maddi, 115.605,00 TL manevi tazminatın idari gözetimin başlama tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istenilmektedir.

DANIŞTAY TETKİK HAKİMİ: ...

DÜŞÜNCESİ: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-(a) maddesine göre davanın görev yönünden reddedilerek, dosyanın Erzurum İdare Mahkemesine gönderilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onuncu Dairesince 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14. maddesi uyarınca hazırlanan Tetkik Hakiminin raporu ve sözlü açıklamaları dinlenildikten sonra gereği görüldü:

2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1. maddesinde, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin, bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere kurulmuş genel görevli mahkemeler olduğu; 5. maddesinde, idare mahkemelerinin, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki davaları çözümlemeye görevli olduğu kurala bağlanmış; 6. maddesinde vergi mahkemelerinin görevleri sayılmış; 2575 sayılı Danıştay Kanunu'nun 24. maddesinin 1. fıkrasında ise, ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülecek davalara yer verilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, dava dilekçeleri üzerine yapılan ilk inceleme sonunda, "(...) idari yargının görevli olduğu konularda görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesine" karar verileceği hükme bağlanmış; 36. maddesinde; "İdari sözleşmelerden doğanlar dışında kalan tam yargı davalarında yetkili mahkeme, sırasıyla: a) Zararı doğuran idari uyuşmazlığı çözümlemeye yetkili, b) Zarar, bayındırlık ve ulaştırma gibi bir hizmetten veya idarenin herhangi bir eyleminden doğmuş ise, hizmetin görüldüğü veya eylemin yapıldığı yer, c) Diğer hallerde davacının ikametgahının bulunduğu yer, İdari mahkemesidir." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; Rusya Federasyonu vatandaşı olan davacının ülkemize yasal olmayan yollardan giriş yapmaya çalışırken birinci derece askeri yasak bölgede yakalandığı, Hatay Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nün ... tarih ve ... sayılı işlemiyle davacı hakkında sınır dışı ve idari gözetim kararı verildiği, davacının işlemleri yapılmak üzere Hatay Geri Gönderme Merkezine teslim edildiği, sonrasında Hatay Geri Gönderme Merkezine sevk edildiği, 10/05/2017 tarihinde de bu merkezden salıverildiği, sınır dışı etme kararına karşı açılan davada ... İdare Mahkemesinin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararıyla davanın reddine kesin olarak karar verildiği, söz konusu karara karşı davacı tarafından Anayasa Mahkemesine başvurulduğu, anılan Mahkemenin ... başvuru numaralı ve 02/06/2020 tarihli kararıyla "kötü muamele yasağının ihlal edildiği"ne karar verilerek ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması amacıyla yeniden yargılama yapılmak üzere dosyanın ... İdare Mahkemesine gönderildiği, yeniden yapılan yargılama sonrasında anılan Mahkemenin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararıyla sınır dışı etme işleminin iptaline kesin olarak karar verildiği, davacı tarafından lehine sonuçlanan yargılamalar neticesinde, 09/05/2016 tarihinden 10/05/2017 tarihine kadar haksız ve hukuka aykırı olarak idari gözetim altında tutulduğu, özellikle ... Geri Gönderme Merkezinde kötü muameleye tabi tutulduğu ileri sürülerek uğranıldığı iddia edilen zarara karşılık, 18.243,00 TL maddi, 115.605,00 TL manevi tazminatın idari gözetimin başlama tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle Hatay Valiliğine karşı ... İdare Mahkemesinde bakılmakta olan davanın açıldığı, anılan Mahkemenin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararıyla, uyuşmazlığın Danıştay'ın görev alanında olduğu gerekçesiyle dava görev yönünden reddedilerek dosyanın Dairemize gönderildiği anlaşılmakta ise de, uyuşmazlığın yukarıda aktarılan mevzuat hükümleri gereğince ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülecek davalardan olmadığından idare mahkemesince incelenmesi gerekmektedir.

Diğer yandan, davacı hakkında alınan ilk idari gözetim kararı Hatay Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğüne tesis edilmişse de davacının Erzurum iline sevk edilmesinin ardından Erzurum Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından değerlendirme yapılarak idari gözetim süresinin devam ettirildiği ve davacının idari gözetim altında tutulduğu, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 57. maddesi hükümlerine göre Erzurum Valiliğinin ilk verilen idari gözetim kararıyla bağlı olmadığı gibi devamında zaruret görülmeyen durumlarda idari gözetimin derhal sonlandırılabilmesi anlaşılmaktadır.

Bu durumda, doğduğu ileri sürülen zararların, davacının idari gözetim altında bulunması gerektiği değerlendirmesiyle geri gönderme merkezinde tutulması sonucunu doğuran işlemlerden kaynaklandığı, bu süreç Hatay Valiliğince tesis edilen işlemle başlamakta ise de, idari gözetim sürecinin Erzurum Valiliği işlemleriyle devam ettiği ve davacı tarafından idari gözetim altında tutulduğu süreler için maddi ve manevi tazminat istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmış olup; idari gözetim süreci farklı valiliklerce yapılan değerlendirmeler ve alınan kararlarla devam etse de bu sürecin yapılacak yargılama bakımından birbirinden ayrı olarak değerlendirilemeyeceği dikkate alındığında, idari işlemten kaynaklanan tam yargı davası niteliğindeki uyuşmazlığın görüm ve çözüm yerinin, ileri sürülen zararı son olarak doğuran idari uyuşmazlığı çözümlemeye yetkili idare mahkemesi olan Erzurum İdare Mahkemesi olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 2577 sayılı Kanun'un 15. maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine, dava dosyasının Erzurum İdare Mahkemesine gönderilmesine, 20.01.2021 tarihinde oybirliğiyle kesin olarak karar verildi. (□□)